

คุณธรรมนำชาติพัฒนาจากนิวซีแลนด์สู่ไทยแลนด์

MORALITY LEADS THE NATION FROM NEW ZEALAND TO THAILAND

พกามาต สิงห์จาย¹ เบนจามาภรณ์ บุญมา² อธิติ จารุวัฒน์³ และวิภารัตน์ แสงจันทร์⁴

Phakamas Singjai¹ Benjamaporn Boonma² Thiti Charuvatana³ and Wiparat Sangjan⁴

^{1,2,3,4}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2,3,4}Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

คุณธรรมจริยธรรมเปรียบเสมือนคุณงามความดีในจิตใจ สังคมผู้ที่มีคุณธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก สังคมนั้นย่อมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างคนให้มีคุณภาพและมีรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมที่เกิดจากการร่วมมือของระบบวัฒนธรรมที่เข้มแข็งที่เรียกว่า “แก่นค่านิยม” ที่มาจากสถาบันหลัก 3 สถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและเศรษฐกิจ และการเมืองระดับชาติ โดยหล่อหลอมคนนิวซีแลนด์ให้มีคุณลักษณะที่ดีต่างๆ การพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนในนิวซีแลนด์มีวิธีการที่หลากหลายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้เรียนในประเทศไทยคือ 1) การร่วมมือกันโดยการปลูกฝังในสถาบันครอบครัว 2) การปฏิรูปหลักสูตร โดยการบูรณาการแบบองค์รวมในบริบทของการศึกษาในหลักสูตรของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นไทยและค่านิยมที่พึงงาม 3) ด้านการส่งเสริมด้านการปฏิบัติและการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูภายในโรงเรียน และ 4) การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชนในการกำหนดแนวทางการศึกษา โดยบ่มเพาะปลูกฝัง กลุ่มเกลา และปลูกจิตสำนึกควบคู่กับการเรียนการสอนทางด้านวิชาการ เพื่อให้เยาวชนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ภายในจิตใจของตนเองและการดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: คุณธรรม จริยธรรม คุณธรรมศึกษา ค่านิยม

Abstract

Moral is an important virtue in every society. It is evident that the degree of citizen's morality standard is directly correlated with the nation prosperity. New Zealand is among one of the forefront countries that have a great explicit form of moral education system. With the strong tradition “core values” together with the collaboration between families, education institutions, community and government sections, these have significantly contribute to the satisfactory outcome of morality standard among New Zealanders. Moral development of schools in New Zealand,

there are a variety approaches that can be applied to the students in Thailand as follow; 1) family cooperation 2) reform the curriculum by integrating holistically into the context of national curriculum 3) promote a role model of teachers in school, and 4) engage the public and organization to setting the point or course of study by cultivating together with academic. For the students have self-responsibility, community, society and environment. As a result, the awareness of their mind and their happiness in the society can be realized.

Keywords: Moral, Ethic, Moral Education, Values

บทนำ

คุณธรรมจริยธรรมนับเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต ซึ่งเปรียบเสมือนคุณงามความดีในจิตใจ สังคมใดมีผู้ที่มีคุณธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก สังคมนั้นย่อมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ในสังคมไทยครอบครัวถือเป็นสถาบันหลักที่สำคัญ และมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝัง บ่มเพาะ ถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ให้แก่บุตรหลานสืบทอดต่อเนื่องกันมา แต่เมื่อวิถีชีวิต สภาพเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลง รวมถึงการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้ค่านิยมและประเพณีที่ดีงามของไทยเริ่มจางหาย โดยเฉพาะเยาวชนที่ได้เปิดรับกระแสวัฒนธรรมต่างชาติใหม่ๆ โดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ประกอบกับการเห็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากมาย ทั้งการพบเห็นด้วยตนเองหรือจากทางข่าวสาร ที่นำเสนอในสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มักเป็นข่าวอาชญากรรม การใช้ความรุนแรง การทุจริต การพนัน ยาเสพติด ฯลฯ ทำให้แนวโน้มว่าอาจเกิดปัญหาสังคมที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต

ขณะที่ประเทศไทยมีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว แต่เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของคนในสังคมที่กำหนดคุณค่าของวัตถุเกินจริง ทำให้คนพยายามตอบสนองความต้องการทางด้านวัตถุอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อีกทั้งคนในสังคมมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ยกย่องคนดีมีคุณธรรม แต่เปลี่ยนไปเป็นการยกย่องบุคคลที่มีเงิน มีตำแหน่ง

มีชื่อเสียง เกิดการแข่งขัน เอาเปรียบเปรียบกับคนในสังคมด้วยตัวเอง ขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบ ซึ่งสะท้อนได้จากผลการสำรวจประเมินความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศไทย โดย Office of the National Economic and Social Development Board (2015) ที่พบว่า ค่านิยมที่เสื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือนเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ส่งผลให้เกิดผลกระทบที่เป็นปัญหาสังคมตามมามากมาย (Office of the National Economic and Social Development Board, 2015)

ในส่วนของการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำไว้อย่างเป็นระบบโดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยมุ่งเน้นทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นเป็นการพัฒนาด้านเจตคติของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมจัดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก จิตใจ

และมีความเป็นนามธรรมสูง อาจกล่าวได้ว่าการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้นเป็นหลักสูตรแฝง (Hidden curriculum) หากผู้ใช้หลักสูตรไม่คำนึงถึงก็อาจไม่ปรากฏอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้เลย ซึ่งแตกต่างไปจากด้านความรู้และด้านทักษะที่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในตัวชี้วัดของแต่ละรายวิชา อีกทั้งเนื้อหาในกลุ่มสาระต่างๆ ก็มีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก ทำให้ครูอาจละเลยการสอนคุณธรรมจริยธรรมได้ เนื่องจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีลักษณะเป็นนามธรรมทำให้ยากต่อการวัดและการตัดสินอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง กล่าวคือแนวทางการประเมินต้องมีการกำหนดอย่างชัดเจน (Napaton & Lawthong, 2014; Junsan & Suntawan, 2015)

นอกจากนี้การสอนคุณธรรมจริยธรรมนั้นควรจะเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ดี โดยเริ่มจากบุคคลในครอบครัว โรงเรียน รวมไปถึงคนในสังคมที่อยู่แวดล้อม และพึงกระทำอย่างสอดคล้องและต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา ด้วยเหตุนี้แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้น Phra Phrom Kunakorn (2008: 1-6) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาควรเป็นการพัฒนาฝึกฝนมนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามโดยการเรียนรู้ ฝึกหัด และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ควบคู่กันเป็นเนื้อเดียว จะแยกจากกันไม่ได้ เมื่อรวมกับการกระทำดีแล้วจึงกล่าวได้ว่า สามารถนำความรู้ศักยภาพที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตตนและส่วนรวมได้

ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น คุณธรรมที่สำคัญที่เป็นแกนในการสร้างชาติคือ วินัย (Takashi et al., 2012; Uchida, 2012) วินัยเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีความโดดเด่นจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติญี่ปุ่น ซึ่งเราจะเห็นได้จากภาพข่าวสำคัญที่เกิดขึ้น เมื่อครั้งที่ประเทศญี่ปุ่นประสบแผ่นดินไหวและสึนามิครั้งใหญ่ คนญี่ปุ่นยังยืนเข้าแถวรอรับสิ่งของช่วยเหลืออย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย นับเป็นภาพที่ปรากฏ

ต่อสายตาชาวโลกซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ของคนญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจน ในส่วนซีกโลกทางตะวันตกประเทศที่มีความโดดเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรมคือ ประเทศเยอรมนีที่มีการสร้างคุณธรรม โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคมจะเห็นได้ว่า คุณธรรมของคนในประเทศนั้นไม่ได้เกิดจากการขึ้นาแต่เกิดจากการตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมา และสิ่งที่น่าทึ่งคือ การทำให้กฎเกณฑ์ต่างๆ นั้นได้รับการปฏิบัติตาม เกิดการยอมรับและเคารพในการปฏิบัติ (Tonsiri et al., 2014)

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมของประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศเยอรมนีในข้างต้นสะท้อนให้เห็นภาพการพัฒนาคุณธรรมให้กับคนในแต่ละประเทศ ในทางเดียวกันประเทศนิวซีแลนด์ก็มีการปลูกฝังคุณธรรมให้กับคนในชาติเป็นการประพฤติปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัด ซึ่งมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เมื่อครั้งที่ผู้เขียนได้มีโอกาสไปศึกษาที่ประเทศนิวซีแลนด์เป็นเวลา 1 เดือน ผู้เขียนได้เห็นถึงคุณธรรมผ่านการปฏิบัติและการแสดงออกของคนในสังคม อาทิ การจอดรถให้คนข้ามถนน การเข้าแถวรับสิ่งของ การดูแลความสะอาดของบ้านเรือน การแยกขยะ ความมีไมตรีจิต ความประหยัด และการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมหรือการปฏิบัติเหล่านี้เป็นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้งสิ้น นอกจากนี้ผลการสำรวจจากสถาบัน Reputation Institute (Business Insider, 2015) พบว่า ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีความน่าเชื่อถือสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 7 ในการทำธุรกิจจากประเทศที่มีรายได้ประชากรสูงสุด 55 ประเทศทั่วโลก และถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความสงบสุขมากที่สุดในโลกเป็นอันดับที่ 4 รวมถึงมีสถิติทางอาชญากรรมของประเทศในแต่ละปีที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (Wikipedia, 2015) สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศนิวซีแลนด์มีแนวทางการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษา รวมถึงการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้กับคนในสังคมได้เป็นอย่างดี

แต่ในปัจจุบัน สังคมไทยประสบกับปัญหาความอ่อนแอเชิงวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากชีวิตและครอบครัวและ

ลักษณะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากทำให้ การหล่อหลอม อบรม สืบทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แบบไทยก็อ่อนด้อยไป การอบรมที่แยกส่วนกันไม่เป็นสังคม ที่กลมกลืนก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ซึ่งทั้งหมดนั้น เป็นเรื่องของจิตใจอันเป็นผลให้คนดำเนินชีวิตไปในทางชั่ว และดี (Attittang, 2012) ทำให้เป็นที่น่าสนใจว่า การพัฒนา คนในประเทศให้มีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกาย จิตใจ และมีคุณธรรมจริยธรรมที่จะแสดงออกทางการกระทำ หรือการปฏิบัติที่เด่นชัดในชีวิตประจำวันนั้นพึงกระทำ อย่างไร ในที่นี้ผู้เขียนสนใจวิธีดำเนินการพัฒนาคนของ ประเทศนิวซีแลนด์ เนื่องจากคนในประเทศมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในการ ดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา ของประเทศไทยที่จะมุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามเพื่อเป็น กำลังของการพัฒนาประเทศต่อไป

การพัฒนาคุณธรรมของประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์จัดเป็นประเทศขนาดเล็กมีขนาด ของประชากรเพียง 4.5 ล้านคน แต่มีความหลากหลาย ทางชาติพันธุ์และมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งมีประวัติศาสตร์ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่ขมขื่น และช่วงเวลาในการสร้างชาติที่ยากลำบาก แต่ก็นับเป็น ประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จและมีความเข้มแข็ง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม การเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการศึกษาที่สามารถ สร้างคนให้มีคุณภาพ และสามารถหล่อหลอมบ่มเพาะ ให้คนในชาติมีคุณลักษณะพิเศษในหลายๆ ประการ เช่น การยอมรับความแตกต่างทั้งทางความคิดและชาติพันธุ์ ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ความซื่อสัตย์ รักธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มินิสัยในการแสวงหาและรักการเดินทาง รักษากฎระเบียบวินัย กติกาต่างๆ ของสังคม มีความ อดทนและมีวินัยในตนเอง (Moral Promotion Center (Public Organization), 2006)

คุณลักษณะของคนนิวซีแลนด์เหล่านี้เกิดขึ้นจาก

ระบบวัฒนธรรมที่เข้มแข็งที่เรียกว่า “แก่นค่านิยม” ที่มาจากสถาบันหลัก 3 สถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและเศรษฐกิจ และการเมืองระดับชาติ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดภูมิปัญญาแห่งการบ่มเพาะและกำกับ ระบบการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่คนนิวซีแลนด์ให้มี จิตสำนึกในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและ ชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นดังรากแก้วที่ยังลึกให้กับคนในชาติ ในการสร้างคุณค่าและความตระหนักในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมและความรักชาติ โดยการพัฒนาแก่นค่านิยมนั้น ประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใน พื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาแก่นค่านิยมร่วมกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนาของ แต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน รวมถึงส่งเสริมประชาชนให้มีความ เข้าใจเชิงระบบโครงสร้างสังคมในระดับประเทศ และกระบวนการสร้างค่านิยมเพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึก ร่วมกันในการกำหนดแก่นค่านิยมของประเทศ

สถาบันครอบครัวจะเป็นรากฐานที่สำคัญลำดับแรก ในการพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชน ครอบครัวชาว นิวซีแลนด์จะส่งเสริมและปลูกฝังผ่านการอบรมเลี้ยงดู ในครอบครัว โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างครอบครัวกับบุคคลต่างเชื้อชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม สอนให้ลูกเรียนรู้ด้านการยอมรับผู้อื่น โดยการเชิญแขกแปลกหน้ามาร่วมรับประทานอาหาร หรือให้นักเรียนต่างชาติเข้ามาพำนักอาศัยเป็นการชั่วคราว นับเป็นการสร้างจิตสำนึกการยอมรับความแตกต่าง ให้ลูกมีจิตใจที่โอบอ้อมอารี เรียนรู้การดูแลซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติที่มุ่งเน้นเรื่องการสนับสนุนและการ ให้การยอมรับและดูแลกันของคนในครอบครัวและขยาย สู่ชุมชนในที่สุด

เมื่อเด็กเห็นแบบอย่างจากการกระทำของคน ในครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย เด็กจะพัฒนาค่านิยมและ ทักษะคติของตนนับแต่นั้น ซึ่งเป็นกระบวนการจิตใต้สำนึก จากการเห็นการปฏิบัติ ในทางเดียวกันการสอนค่านิยม ในโรงเรียนมีวิธีการสอนค่านิยมพื้นฐานคือ การให้หลักการ

นิสัย และตัวอย่าง เพราะค่านิยมที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การสื่อสารผ่านการปฏิบัติและการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวันจึงเป็นเหตุผลให้หลักสูตร ค่านิยมศึกษาใช้วิธีการสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรที่มี อยู่แล้วเพื่อให้ความรู้และเชื่อมโยงเข้ากับสภาพแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือการใช้วรรณกรรม ซึ่งเป็นหัวใจหลัก ของค่านิยมพื้นฐานจากหลากหลายวัฒนธรรม ทั้งเรื่องเล่า ต่อกันมาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรจากรุ่นหนึ่งไปยังอีก รุ่นหนึ่งโดยผ่านการเล่านิทาน เป็นต้น

นอกจากนี้สถาบันการศึกษายังทำหน้าที่ปลูกฝังและ พัฒนาค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมที่ดี ต่างๆ ร่วมกับผู้ปกครองของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ ภายในโรงเรียนเป็นลักษณะการเตรียมความพร้อมทาง ด้านพฤติกรรม ด้านอารมณ์ และด้านการเข้าสังคมของ ผู้เรียน เช่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้ความเคารพ ผู้อื่น การไม่ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา ความกล้า ที่จะพูดปฏิเสธต่อสิ่งไม่ดี เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้มี จุดมุ่งหมายเพื่อบ่มเพาะและสอนผู้เรียนให้สามารถนำไป ปรับใช้กับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้เหมาะสมกับสังคมได้

การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมผ่านหลักสูตร ของนิเวศน์แลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์ได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมในยุคต่างๆ ผ่านโครงการเกี่ยวกับค่านิยมศึกษา โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ค่านิยมพื้นฐาน หลักสูตร ค่านิยมศึกษา การใช้หลักสูตรค่านิยมศึกษาในโรงเรียน วิธีสอนค่านิยมพื้นฐาน (Labmala & Makoemane, 2006) หลักสูตรค่านิยมศึกษาได้กำหนดให้ค่านิยม ทศนคติ ความรู้ และทักษะเป็นส่วนประกอบของหลักสูตร โดยกำหนดเป้าหมายของการศึกษาค่านิยมพื้นฐานไว้ 2 ประการคือ การสร้างบุคลิกภาพโดยการสอนค่านิยม พื้นฐาน และการพัฒนาการรับรู้และปฏิบัติตามค่านิยม พื้นฐาน

นอกจากนี้ในหลักสูตรของค่านิยมศึกษาได้กำหนด ข้อตกลงเบื้องต้นไว้ เช่น พฤติกรรมการขโมย คดโกง โกหก เป็นพฤติกรรมที่ผิด ในหลักสูตรไม่มีการบังคับเลือก หรือยอมรับหลักการใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการยอมรับ การตัดสินใจของแต่ละคน เพราะเมื่อกระทำการเช่นใด ต้องรับผิดชอบต่อผลที่ตามมา ค่านิยมพื้นฐานมีความเชื่อว่า วิธีการเรียนรู้ค่านิยมที่ดีที่สุดคือ สิ่งที่เตือนใจบุคคลที่จะ เป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมของแต่ละ บุคคลตามสถานการณ์นั้นๆ

การใช้หลักสูตรค่านิยมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ประชญา และหลักการของค่านิยมมีความคงที่ แต่วิธีการและแหล่ง การเรียนรู้ต้องปรับให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน ซึ่งค่านิยม พื้นฐานในแต่ละหัวข้อในหลักสูตรจะประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ

- ด้านความรู้ความเข้าใจจริยธรรม

ค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์ สิ่งแรกที่คุณเรียนจะต้อง เข้าใจว่าความซื่อสัตย์คืออะไร และลักษณะของความ ซื่อสัตย์ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างไร

- ด้านความรู้สึกจริยธรรม

ผู้เรียนต้องมีความเอาใจใส่ต่อความซื่อสัตย์ มีความ มุ่งมั่น มีความตระหนัก มีความสำนึกผิดเมื่อประพฤติตน ไม่มีความซื่อสัตย์

- ด้านพฤติกรรมจริยธรรม

ผู้เรียนสามารถประพฤติตนที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ ทั้งในความสัมพันธ์ส่วนตัวและส่วนรวม ปฏิบัติตนในฐานะ คนในสังคมที่มีความซื่อสัตย์และยุติธรรม

การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

ผู้เขียนขอเสนอตัวอย่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนซึ่งมีแนวทางในการปลูกฝังและพัฒนา คุณธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและ พัฒนาคุณธรรมของประเทศไทยได้ ดังนี้

โรงเรียน James Cook ระดับประถมศึกษา เมือง Wanganui

จากการศึกษาดูงานที่โรงเรียน James Cook Primary School โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายให้นักเรียนเติบโตและพัฒนาเป็นพลเมืองโลกที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียน รวมถึงผู้ปกครองจะทำงานร่วมกันโดยสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความสามัคคี โรงเรียนมุ่งเน้นที่จะพัฒนานักเรียนทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคม โดยสร้างให้นักเรียนมีทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการทำสิ่งต่างๆ ผ่านความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถกระทำได้อย่างสำเร็จและทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ดังคำขวัญของโรงเรียนที่ว่า “Achieving Excellence through Aroha (Love), Endeavour and Resolution” คือ ความสำเร็จเกิดจากความรัก ความบากบั่น มุมานะ พยายาม และความแน่วแน่ โดยทุกคนในโรงเรียนมีความเชื่อเช่นเดียวกันว่า หากนักเรียนทุกคนมีความรักในสิ่งที่ทำ มีความพยายาม และตั้งใจอย่างแน่วแน่ นักเรียนจะบรรลุความสามารถของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ

หลักสูตรของโรงเรียนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น ส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงบวก ครูแยกความแตกต่างระหว่างวิธีการสอนและวิธีการเรียนรู้ โดยจะมีพื้นที่การเรียนรู้ที่เปิดโล่งให้อิสระแก่นักเรียนในการทำงานสำหรับนักเรียนที่ต้องการทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือพื้นที่ที่เงียบสงบที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น

โรงเรียนจะมอบหมายให้นักเรียนทุกคนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำหน้าที่ช่วยเหลือครูและทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยทุกคนจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่กันเป็นตัวแทนนักเรียนกล่าวต้อนรับหรือนำเสนอในงานพิธีการต่างๆ นำนักเรียนเข้าแถว รวมถึงดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อ

ฝึกฝนความเป็นผู้นำ ฝึกความรับผิดชอบ และการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น โรงเรียนจัดป้ายนิเทศที่มีคำสัญญาของนักเรียนแต่ละคนไว้ตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการเตือนใจให้นักเรียนทำในสิ่งที่ตนตั้งใจ และเป็นสิ่งที่คอยควบคุมพฤติกรรมตนเอง โรงเรียนฝึกฝนให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของการกระทำความดีและเสียสละในการทำประโยชน์ให้ผู้อื่น โดยในแต่ละวันนักเรียนจะเขียนชื่อเพื่อนที่ทำความดีช่วยเหลือผู้อื่นใส่ลงในกล่องความดีพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลในการเลือก เมื่อถึงปลายสัปดาห์จะมีการนับและตัดสินพิจารณาให้รางวัลแก่นักเรียนที่ได้รับคัดเลือก แล้วทางโรงเรียนจัดทำจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบในแต่ละสัปดาห์ ในการจัดการเรียนการสอนครูจะสอดแทรกทัศนคติให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก และฝึกฝนความเป็นผู้นำผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น นักเรียนที่มีความสามารถในวิชาที่ตนเองถนัดจะช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนในการเรียน หรือให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดต่างๆ ผ่านการบอกเล่าหรือผ่านงานเขียนต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนปลูกฝังนักเรียนให้รักขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองผ่านกิจกรรมในแต่ละวัน เช่น การสอนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่าเมารี ทั้งการร้องเพลง การพูด การทักทาย งานศิลปะ รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับ รู้สึกห่วงแหนและภูมิใจในวัฒนธรรมของตน

โรงเรียน Hora Hora School ระดับประถมศึกษา เมือง Whangarei

โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายที่จะบ่มเพาะค่านิยมในเรื่อง ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความซื่อสัตย์ ความรักดี และความเห็นใจกัน การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความคิดเห็นของผู้อื่น ความใส่ใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการมีทัศนคติเชิงบวกในการเรียนรู้และพัฒนาตน โรงเรียนมุ่งเน้นปลูกฝังนักเรียนให้มีความประพฤติดี และสามารถร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทางโรงเรียนจะกำหนดคำขวัญที่ใช้ร่วมกันในโรงเรียนเพื่อเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและเป็นกฎของ

โรงเรียนคือ “ที่โรงเรียนโฮรา โฮรา เราจะช่วยเหลือดูแลกันและกัน” ระบบการจัดการเรียนการสอนจะถูกพัฒนาเพื่อสนับสนุนคำขวัญนี้ ทั้งการจัดการพฤติกรรมผู้เรียน การสอน การเรียนรู้ การทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในแต่ละวัน รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้ปกครองในการพัฒนาพฤติกรรม และกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมทางโรงเรียนจะมีเอกสารการชี้แนะพฤติกรรมและระเบียบวินัยให้ครูไว้เพื่อเป็นแนวทางพูดคุยกับนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกลับสู่พฤติกรรมที่ดีได้โดยการพัฒนาพฤติกรรมจะอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ การให้ทัศนคติเชิงบวก และการสร้างแรงจูงใจ และการให้ความช่วยเหลือของครู

โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนอาสาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยจะทำหน้าที่นำเสนอสิ่งดีๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรมความดีในทุกวันอังคาร เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น มีการติดรูปภาพกิจกรรมต่างๆ ทั้งในห้องเรียน สนามเด็กเล่น และครูใหญ่จะอ่านงานเขียนด้านคุณธรรมที่ดีของนักเรียนให้นักเรียนทุกคนฟังในตอนเช้าและทำการตีพิมพ์ลงวารสารโรงเรียนหรือลงในเว็บไซต์โรงเรียนในวันถัดไป โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ เช่น การให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดสถานที่ภายในโรงเรียนและสนามเด็กเล่น การลดขยะ เช่น ขวดพลาสติกและกระดาษที่ใช้แล้วจะถูกนำไปใช้ใหม่ เป็นต้น

โรงเรียน Te Papapa School ระดับประถมศึกษา เมือง Auckland

การพัฒนาหลักสูตรค่านิยมของโรงเรียนเริ่มต้นโดยการระดมความคิดและความต้องการในการกำหนดค่านิยมพื้นฐานร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารโรงเรียน หลักสูตรค่านิยมมุ่งเน้นที่ความรับผิดชอบส่วนบุคคล โดยให้คำจำกัดความว่า “Everyone can be a winner at this school” โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของคน นักเรียนมีความตระหนักและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ตนสามารถทำได้

มีการให้แรงจูงใจนักเรียนในการสะท้อนความคิดและพฤติกรรมของตนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีกฎการทำโทษนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยจะเริ่มใช้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ตามลำดับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ขั้นที่ 1 การเขียนชื่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลงบนกระดาน หากนักเรียนปรับปรุงพฤติกรรมดีขั้นก็จะลบชื่อออก ในขั้นที่ 2 จะทำการเขียนลงในกระดานรายชื่อ โดยนักเรียนจะต้องทำความดีเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมภายใต้ชื่อโครงการ Giving something back to us เช่น การให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการเก็บขยะ การทำความสะอาดห้อง ขั้นที่ 3 คือ การพูดคุยกับผู้ปกครองและทำสัญญาร่วมกันในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียน โดยมีเงื่อนไขให้นักเรียนทำความดี อนึ่งโรงเรียนให้ความสำคัญกับการชื่นชม การยกย่องด้วย เพราะเป็นปัจจัยสำคัญของหลักสูตรค่านิยมศึกษา โดยโรงเรียนจะจัดรางวัล The Super Sneaker Award ให้กับนักเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีตามค่านิยมที่โรงเรียนตั้งไว้เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา

โรงเรียน Karori West Normal School ระดับประถมศึกษา เมือง Wellington

โรงเรียนมีจุดเด่นที่ชุมชนมีความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม การดำเนินการของโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาค่านิยมร่วมกัน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายรวมถึงการใช้คำที่สื่อความหมายตรงกัน มีการสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในทุกกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนซึมซับและแสดงพฤติกรรมที่ดีได้อย่างเป็นธรรมชาติ รวมถึงการจัดโครงการเพื่อพัฒนาจิตใจผ่านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการสอนของโรงเรียน รวมถึงการให้ตัวอย่างคุณธรรมที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน อีกทั้งการเผยแพร่ข่าวสาร การนำเสนอคุณธรรมที่ดีที่เกิดขึ้นในโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ นอกจากนี้

ยังมีการให้รางวัลหรือเกียรติบัตรอย่างเป็นทางการกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดี

โรงเรียน St. James School ระดับประถมศึกษา เมือง Christchurch

โรงเรียนเซนต์เจมส์มีการพัฒนาหลักสูตรค่านิยมร่วมกับโบสถ์นิกายคาทอลิกในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ครูใหญ่มีความเชื่อว่าคุณธรรมควรจะเป็นเรื่องที่ทำให้เข้าใจและปฏิบัติได้ง่ายเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อสารและการเรียนรู้ภายในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม การปลูกฝังค่านิยมของโรงเรียนเริ่มต้นจากการมองค่านิยมเปรียบเหมือนการส่องกระจกที่สะท้อนให้เห็นภายในตนเอง โรงเรียนจึงมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนถึงพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนในการทำความดีผ่านมุมมองที่หลากหลายทั้งของตนเองและผู้อื่น เช่น ครู เพื่อนนักเรียน เป็นต้น การได้คุณค่าการเป็นตัวอย่งที่ดีของโรงเรียนในแต่ละระดับชั้นจะได้รับพิจารณาจากความดีของนักเรียน ตัวอย่างเช่น การมีส่วนร่วมในโครงการ Bexley Wetland อย่างต่อเนื่อง และการให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการเข้ามาพบปะพูดคุยปรึกษาร่วมกันกับโรงเรียน บรรยายกาศของโรงเรียนเปรียบเสมือนศูนย์รวมแห่งความสุขและความสงบในชุมชน ซึ่งจากรายงาน Education Review Officer (2013) กล่าวถึง บุคลิกและลักษณะเด่นของนักเรียนโรงเรียนเซนต์เจมส์ในด้านความมั่นใจ และมีความเป็นมิตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งในการแสดงคุณค่าของตนเองอย่างชัดเจน และแสดงถึงคุณค่าที่ได้รับการส่งเสริมจากโรงเรียนเซนต์เจมส์

จากตัวอย่างโรงเรียนในประเทศนิวซีแลนด์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมและพฤติกรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาต่างๆ นั้นมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. การสอนคุณธรรมและคุณลักษณะผู้เรียนผ่านการบอกความหมายและการลงมือปฏิบัติในการสอนคุณธรรมในเบื้องต้น เพื่อให้ นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ดี

โรงเรียนในนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่จะมีคำขวัญและความหมายของคุณธรรมพื้นฐานหลักที่ทุกคนในโรงเรียนเกิดความเข้าใจร่วมกัน เช่น ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความเห็นใจ ความรับผิดชอบ ความมีเมตตา การเชื่อฟัง ความเห็นอกเห็นใจ และหน้าที่ ความหมายของคำต่างๆ นั้น ผู้บริหารและครูจะสื่อสารและทำความเข้าใจร่วมกันกับทุกคนในโรงเรียนในการทำกิจกรรมและการเรียนภายในโรงเรียน เช่น โรงเรียน Hora Hora School ที่มีคำขวัญว่า เราจะช่วยเหลือดูแลกันและกัน หรือโรงเรียน St. James School ที่มีคำขวัญว่า “Pathway to success” เป็นต้น

2. การสอดแทรกคุณธรรมผ่านสื่อต่างๆ และการประชุมผู้ปกครอง โรงเรียนในประเทศนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่จะจัดแสดงผลงานผ่านป้ายนิเทศที่แสดงถึงคุณธรรมค่านิยมต่างๆ โดยผ่านการเชื่อมโยงกับงานศิลปะหรืองานเขียนของผู้เรียน ซึ่งจัดไว้ในบริเวณต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่ทำให้ นักเรียนเข้าใจ เห็นถึงคุณธรรมความดี และคุณค่าที่โรงเรียนต้องการ อีกทั้งจดหมายข่าวสารหรือวารสารจากโรงเรียนเป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของการแสดงพฤติกรรมที่ดี การสอนคุณธรรมผ่านการสอดแทรกในการประชุมโรงเรียน เพราะการประชุมโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดโอกาสในการเสริมสร้างวัฒนธรรมในโรงเรียน

3. การสอดแทรกคุณธรรมผ่านการจัดการเรียนการสอน เช่น งานเขียนและการอ่านหรือเล่าเรื่องวรรณกรรม เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเรื่องราวต่างๆ จะถูกสอนผ่านการเล่าเรื่องนักเรียนสามารถจินตนาการและรับภาพจากลักษณะนิสัยหรือคุณธรรมต่างๆ ของตัวละครได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกหนังสือ หรือเรื่องเล่าที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและคิดตามได้ง่าย

ในบางโรงเรียนห้องสมุดจะทำการแยกหนังสือที่มีคุณลักษณะของตัวละครที่แตกต่างกัน โดยหนังสือเหล่านี้จะถูกประทับตราไว้บนปกหนังสือที่แยกตามลักษณะของคุณค่าสำคัญต่างๆ เช่น ความเมตตากรุณา

ความอดทน ความขยันอดสาหัส ความประหยัด ฯลฯ และจะมีบทคัดย่อของเรื่องที่แสดงถึงคุณค่าต่างๆ ที่ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมในห้องเรียนได้

4. การสอนคุณธรรมผ่านโครงการช่วยเหลือชุมชน โรงเรียนนิวซีแลนด์จะเน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตการสอนคุณธรรมจึงเน้นไปที่การปฏิบัติให้เกิดผลเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการทำโครงการช่วยเหลือชุมชน เช่น โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการจิตอาสาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและเห็นคุณค่าสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

5. การสอนคุณธรรมผ่านแบบอย่างในโรงเรียน โรงเรียนนิวซีแลนด์ครูใหญ่และครูจะมีบทบาทสำคัญโดยทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาพฤติกรรมที่ดีให้กับนักเรียนในทุกกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนจะเชิญบุคคลที่เป็นแบบอย่างในชุมชนที่ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้สังคมมาพูดคุยเปิดประเด็นสนทนาเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและมีมุมมองในเรื่องคุณธรรมซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนมีความเข้าใจและมีมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

บทสรุป

การพัฒนาคุณธรรมของประเทศนิวซีแลนด์เกิดจากการร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมบนพื้นฐานของประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา วัฒนธรรม ที่ร่วมกันหลอมรวมสิ่งต่างๆ ที่เป็นความดี สร้างค่านิยมที่ดีให้กับคนในประเทศ จากแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในประเทศนิวซีแลนด์ สถานศึกษาในประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ โดยมีวิธีดำเนินการในภาคส่วนต่างๆ สรุปได้ ดังนี้

1. **สถาบันครอบครัว** การปลูกฝังคุณธรรมควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวเป็นลำดับแรก ผ่านการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝัง และการเป็นแบบอย่างที่ดีจากคนในครอบครัว

2. **สถาบันการศึกษา** ควรปลูกฝังผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีวิธีการกำกับติดตามในการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมให้กับผู้เรียน รวมถึงประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ประเมินผ่านการสะท้อนพฤติกรรมของผู้เรียนจากเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

นอกจากนี้ในด้านของหลักสูตรควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดให้ผู้เรียน มีใช้เพียงให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมให้มีการคิดตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคำนึงถึงผลกระทบของการกระทำ และการตัดสินใจ อีกทั้งการแสดงความรักรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนัก และมองเห็นคุณค่าของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ในทางเดียวกันในด้านการพัฒนาบุคลากรครูควรมีการอบรมและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา รวมถึงทักษะที่จำเป็นต่างๆ ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เนื่องจากครูเป็นผู้มีความสำคัญและมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ครูจึงเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีให้กับผู้เรียน

3. **ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน** ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา และปลูกฝังคุณธรรมให้ผู้เรียนร่วมกับสถานศึกษา เช่น การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของชุมชน การยกย่องเชิดชูบุคคลที่ทำความดีในชุมชน หรือการเปิดโอกาสให้บุคคลที่ทำความดีในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน เป็นต้น

4. **เศรษฐกิจ และการเมืองระดับชาติ** ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมของแต่ละท้องถิ่นร่วมกัน เพื่อให้เกิดการหลอมรวมจากค่านิยมของแต่ละท้องถิ่นจนกลายเป็นค่านิยมร่วมกันของประเทศชาติ ซึ่งควรอยู่บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนาที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมในการให้ความรู้กับประชาชนและสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างค่านิยมและจิตสำนึกร่วมกันของคนในชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การแสดงออกด้านความคิดและพฤติกรรมของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่สะท้อนคุณภาพของการปลูกฝังคุณธรรมในตัวผู้เรียน ดังนั้นการปลูกฝังและการพัฒนาคุณธรรมควรเกิดจากการร่วมมือกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากคุณธรรม

เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขและเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเยาวชนในการเตรียมความพร้อมของตนเองที่จะเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

References

- Artittang, P. (2012). *Thai society*. Retrieved December 2, 2015, from <http://pompan8891.blogspot.com/> [in Thai]
- Business Insider. (2015). *The top 20 countries as ranked by reputation*. Retrieved September 14, 2016, from <http://www.businessinsider.com/the-top-20-countries-ranked-by-reputation-2015-7>
- Education Review Officer. (2013). *Chilton St James School*. Retrieved December 15, 2015, from <http://www.ero.govt.nz/review-reports/chilton-st-james-school-27-05-2013/#3-other-statutory-obligations>
- Junsan, S. & Suntawan, T. (2015). *Guidelines for developing desirable characteristics of the students in Tha Tako School Group 1 under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 3*. Retrieved January 8, 2016, from <http://gs.nsr.ac.th/files/1/117ศักดิ์สกุล%20จันแสน.pdf> [in Thai]
- Labmala, S. & Makoenmanee, R. (2006). *Report the research on innovative models to support ethics and moral learning of other countries*. Retrieved September 15, 2015, from <http://library.cmu.ac.th/moralcorner/node/162> [in Thai]
- Moral Promotion Center (Public Organization). (2006). *Features and cultivate the moral and ethics in New Zealand*. Bangkok: Prikwan Graphic. [in Thai]
- Napaton, H. & Lawthong, N. (2014). A Proposed Assessment Guideline of Student Desirable Characteristics. *OJED*, 9(2), 350-364. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2015). *The Nation Economic and Social Development Plan No.11 (2012-2016)*. Retrieved August 20, 2015, from http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf [in Thai]
- Phra Phrom Kunakorn. (2008). *What life have got from studying and working?* Bangkok: Thammasapa publishing. [in Thai]
- Takashi, H., Nobuko, U., Sook, L. K., Nianli, Z., Batdelgel, D. H. & Noriko, G. (2012). *Effects of Socio-cultural Factors on Early Literacy Acquisition: A comparative Study of Japan, Korea, China, Vietnam, and Mongolia*. Retrieved November 22, 2016, from http://www.childresearch.net/papers/pdf/parenting_2012_03_1.pdf

- Tonsiri, W., Samutwanich, C., Atilgan, C. & Tuntisoontorn, T. (2014). *Civic Education*. Bangkok: P Press.
[in Thai]
- Uchida, N. (2012). *Child Discipline in Japan: an Important Part of Parenting Where Parents Pass on Their Values to Their Children*. Retrieved September 22, 2016, from http://www.childresearch.net/papers/parenting/2012_03.html
- Wikipedia. (2015). *New Zealand recorded crime statistics for years ending 31 December 2012-14*. Retrieved October 3, 2016, from https://en.wikipedia.org/wiki/Crime_in_New_Zealand

Name and Surname: Phakamas Singjai
Highest Education: Master degree, Khon Kaen University
University or Agency: Kasetsart University
Field of Expertise: Education
Address: Bangkok

Name and Surname: Benjamaporn Boonma
Highest Education: Master degree, Kasetsart University
University or Agency: Kasetsart University
Field of Expertise: Education
Address: Bangkok

Name and Surname: Thiti Charuvatana
Highest Education: Master degree, Kasetsart University
University or Agency: Kasetsart University
Field of Expertise: Education
Address: Bangkok

Name and Surname: Wiparat Sangjan
Highest Education: Ph.D., Kasetsart University
University or Agency: Kasetsart University
Field of Expertise: Curriculum and Instruction
Address: Bangkok